

Grey Scale #13

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

2

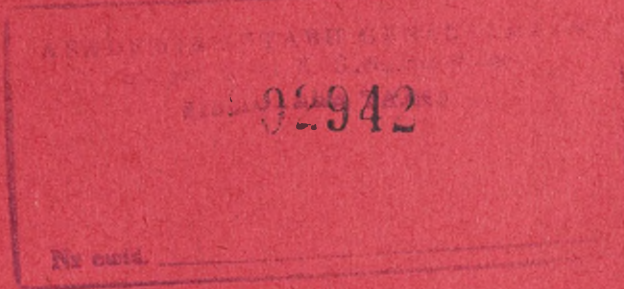
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni Karola Świerczewskiego

FAKULTET ARTYLERII
KATEDRA TAKTYKI

TAJNE

Egz. Nr **1**

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział **06594**

ppłk MOROSZYŃSKI

Artyleryjskie zabezpieczenie obrony DP na szerokim froncie

~~Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział **502**
Nr~~

12451

WARSZAWA

MARZEC

1954

2

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

im. gen. broni Karola Świerczewskiego

FAKULTET ARTYLERII

KATEDRA TAKTYKI

Mark

TAJNE

Egz. Nr **1**

02942

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział **06594**
Nr **06594**

ppłk MOROSZYŃSKI

Artyleryjskie zabezpieczenie obrony DP na szerokim froncie

~~Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
im. gen. br. K. Świerczewskiego
Dział
Nr~~
Sep 502

12451

Przew. Prot. nr. 12357 Pan.

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. broni K. Świerczewskiego

FAKULTET ARTYLERII

KATEDRA TAKTYKI ARTYLERII

" ZATWIERDZAM "
SZEFE KATEDRY TAKTYKI ARTYLERII

ANDROSIUK
ppłk.

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział Sep 502
Nr _____

ppłk. Jan MAROSZYŃSKI

"ARTYLMRYJSKIE ZABEZPIECZENIE ODRONY DWIZJI PIECHOTY
NA SZEROKIM FRONCIE"

/ W y k z e s t /

Archiwum Biblioteki Tajnej
AKADEMII SZTABU GENERALNEGO
Im. gen. br. K. Świerczewskiego

Dział _____
Nr 06594

Warszawa - grudzień 1953 r.

202 932

Archiv der Bibliothek
AN DER UNIVERSITÄT
ZÜRICH

18234

1. WSTĘP

Artyleria Armii Radzieckiej wykazała wysoką umiejętności w organizowaniu i wykonaniu artyleryjskiego zabezpieczenia walki nie tylko w działaniach obronnych na normalnym froncie, ale również w obronie na szerokim froncie, jak np. na Frontie Karelskim, Wołchowskim, na Kaukazie, w Karpatach i na Dalekim Wschodzie.

Zostały wypracowane nowe metody użycia artylerii w działaniach obronnych na szerokim froncie, których zastosowanie na polu walki umożliwiło wykonanie skutecznych działań zaczepnych na innych odcinkach frontu.

Artyleria Pierwszej Armii Wojska Polskiego, działając w ścisłym związku z Artylerią Armii Radzieckiej, skutecznie wspierała obronę 4 DP na szerokim froncie od Praga do Karczew /około 25 km/.

Użyci artylerii w obronie na szerokim froncie, w zasadzie, nie różni się od użycia artylerii w obronie na normalnym froncie, jednak posiada cały szereg cech odrębnych, charakterystycznych tylko dla obrony na szerokim froncie.

Obrona na szerokim froncie stawia artylerii szczególnie ważne zadania, ponieważ w tej formie walki broniący się będzie miał zawsze stosunkowo znacznie większą ilość sił żywych i sprzętu bojowego. Artyleria winna więc skutecznie wspierać te działania piechoty i czołgów w tak niejednorodnie ciężkich warunkach, co wymaga od artylerii dużej inicjatywy i bohaterstwa, wynikającego z wysokiego uświadomienia moralno-politycznego.

2. Cechy szczególne obrony dywizji piechoty I-go rzutu KA na szerokim froncie, mające wpływ na użycie artylerii.

Dywizja piechoty w obronie na szerokim froncie może wykonywać działania bądź w składzie korpusu armijnego bądź samodzielnie, podlegając bezpośrednio dowódcy armii.

Dywizja piechoty w obronie na szerokim froncie może otrzymać zadanie:

- związać siły npl w sąsiedztwie z dywizją broniącą się na określonym kierunku odwręcenia npl;

- ograniczyć i zahamować manewr nplia;
- zabezpieczyć skrzydła i styki głównego szeregowania obronnego.

W obronie na szerokim froncie, podobnie jak w obronie normalnym w warunkach normalnych, obowiązują broniące się główne zasady: ani kroku w tył.

Obrona dywizji piechoty na szerokim froncie organizuje się i prowadzi w następujących wypadkach:

- a/ przy braku dostatecznej ilości sił i środków dla organizacji obrony na froncie normalnym.
- b/ w terenie trudno dostępnym, gdzie charakter terenu /jeziora, bagna, wysokie góry/ z jednej strony nie pozwala na utworzenie ciągłego frontu obrony, z drugiej strony nie nadaje się do masowego użycia różnych rodzajów wojsk, a w szczególności wojsk pancernych i artylerii nplia;
- a/ gdy na danym kierunku nieprzejściel jest szlaby i wystarczająco stosunkowo małe siły dla zatrzymania jego natarcia.

Działania obronne dywizji piechoty mogą więc być prowadzone tak w terenie, łatwo, jak i trudno dostępnym.

Typowym jednak terenem, w którym najdogodniej organizować obronę na szerokim froncie jest:

- wybrzeże morskie;
- teren oparty o szeroką rzekę;
- teren górzysty i górzysto-lesisty;
- teren bagnisty i lesisto-bagnisty;
- teren pojeziorski;

W odróżnieniu od obrony na normalnym froncie obrona na szerokim froncie nie jest ciągła; posiada odcinki obrony nieobsadzone, o tylko dozoruwane.

Obrona części pasa obrony dywizji piechoty, w zależności od warunków terenowych, ważności danego kierunku i posiadanych sił i środków, może być organizowana według zasad obrony na normalnym froncie.

Obrona na szerokim froncie, podobnie jak i na normalnym froncie, winna również zapewnić jak najkorzystniejsze przejście do natarcia.

Obrona DP na szerokim froncie polega na zamknięciu ważniejszych i najbardziej dogodnych kierunków do natarcia npla oraz na posiadaniu silnych odwodów, których zadaniem będzie przeprowadzenie zdecydowanych kontrataków.

Obrona na szerokim froncie, podobnie jak na normalnym froncie, winna być również zdolna do przeciwstawienia się nowoczesnym środkom natarcia i dlatego winna być niepokonalna, co osiąga się dzięki jej trwałości, głębokiemu urzutowaniu i aktywności.

Podstawą obrony DP na szerokim froncie są bawonno rejonny obrony o szerokości do 5 km. Dywizja piechoty, organizująca obronę na szerokim froncie, może bronić pasa o szerokości do 30 km, a w niektórych wypadkach i więcej.

Gdy batalionowe rejonny obrony nie łączą się ze sobą i odstępy między nimi wynoszą ponad 1500 m, linii rozgraniczenia między batalionami nie wyznacza się, a luki między nimi zabezpiecza ogniem dział przeciwpancernych i artylerii strzelającej z zakrytych SO.

Specjalne znaczenie przy obronie DP na szerokim froncie posiada organizacja silnego odwodu ogólnego i przeciwpancernego. Odwoły te rozmieszczają się zwykle w pobliżu węzłów dróg dla zapewnienia im jak najszybszego wyjścia na zagrożone kierunki.

W zależności od położenia i ^{ważności} kierunków odwód ogólny może być rozmieszczony w jednym/w dwóch miejscach.

Czynnikami, które najwięcej wpływają na użycie artylerii w obronie na szerokim froncie są:

- stosunkowo duża szerokość odcinka obrony, co wpływa na konieczność stosowania szerokiego manewru ogniem i sprzętem artylerii oraz jednocześnie utrudnia scentralizowane dowodzenie;
- organizowanie obrony często bez wzmocnienia artylerią przeciwpancerną i artylerią strzelającą z zakrytych SO, co wpływa na konieczność elastycznego dowodzenia artylerią;

3. Ogólne zasady użycia artylerii w obronie dywizji piechoty na szerokim froncie.

- a/ ogólna charakterystyka działania artylerii dywizji piechoty w obronie na szerokim froncie.

W warunkach obrony na szerokim froncie ze względu na dużą szerokość poszczególnych odcinków i rejonów obrony oraz obecność przerw między nimi, szczególnie ważne znaczenie posiada ogień artylerii, który nie tylko uspokoi ogień piechoty, ale w niektórych wypadkach jest jedynym środkiem skuteczności ogniowej w sąsiednich rejonach obrony.

Artyleria dzięki swemu wielkiemu zasięgowi ognia oraz zdolności wykonania manewru ogniem i sprzętem jest niezmiernie ważnym czynnikiem w dyspozycji dowódcy dywizji, prowadzącego walkę obronną na szerokim froncie.

W obronie na szerokim froncie, podobnie ^{W obronie} jak na normalnym froncie, należy się liczyć z kilkukrotną przewagą artylerii wroga, który będzie dążył do wykrycia i następnie obsadzenia naszej artylerii i moździerzy.

Wytrącenie z walki nawet jednej baterii artylerii w warunkach obrony na szerokim froncie może stanowić niekiedy poważną lukę w artylerii na niektórych odcinkach obrony.

Z tego powodu artyleria w obronie na szerokim froncie musi szczególnie zabezpieczyć tajemnicę swego ugrupowania bojowego, co może osiągnąć przez:

- niejątkne maskowanie swoich SO, PO i SD;
- maskowanie ogniowe;
- wydzielenie dział roboczych;
- przygotowanie dużej ilości SO zapasowych, tymczasowych i pozornych;
- osterowanie dział nawiązania.

W obronie na szerokim froncie /np. w terenie lesisto-baginiastym, górzasto-lesistym/ przygotowanie danych początkowych według mapy; jak również przeprowadzenie samego wstrzelania nasuwa niekiedy dość znaczne trudności. W trakcie samego wstrzelania, na skutek słabej obserwacji, kierowanie ogniem artylerii z zakrytych SO jest stosunkowo powolne, ponieważ strzelającemu trudno jest zaobserwować wybuchy pocisków, szczególnie znacznie oddalonych od celu.

W takich wypadkach stosunkowo trudno jest sprządzić wybuchy na linię obserwacji. Szczególnie szkoda są widoczne wybuchy pocisków artylerii i moździerzy o mniejszych kalibrach /76mm, 82mm/, co wpływa na większe zużycie amunicji podczas wstrzeliwania.

Cel pomocniczy należy wybierać w terenie otwartym i najlepiej jest stosować wstrzelanie według znaku uchyleń. Praktyka wykazała, że w celu dokładnego wytyczenia kierunku strzelania pierwsze strzały należy oddawać pożłani /sinami/ dynamicznie i należy prowadzić ogień przy użyciu zapalników natychmiastowych.

b/ Zadania oraz system ognia artylerii dywizji piechoty w obronie na szerokim froncie.

Zadania artylerii

Zadania artylerii w obronie na szerokim froncie są w zasadzie te same, co i w obronie na normalnym froncie, ze względu jednak na małą stosunkowo ilość artylerii, szeroki pas obrony oraz często nieprzystające warunki terenowe, wykonanie tych zadań natrafia na poważne trudności. Warunki masowego użycia czołgów, za wyjątkiem niektórych kierunków, są najczęściej bardzo ograniczone.

Działanie piechoty npla będzie zwykle skierowane na obejście niżej przeszkodami naturalnymi, co nie wyklucza działań npla również i na kierunkach trudno dostępnych, aby uzyskać tym większe zaskoczenie.

Zwalczanie artylerii i moździerzy npla ze względu na małą stosunkowo ilość artylerii własnej zwykle ogranicza się do obowładnienia najbardziej dotuczliwych baterii npla.

Głównym zadaniem organicznego ^{poprost} dywizyjnego przeciwlotniczego jest osłona pierwszych rzutów piechoty i ugrupowania artylerii na kierunku głównego wygiętku obrony dywizji piechoty. odw. spec.

Zadania artylerii dywizji piechoty, w zależności od działań własnej piechoty i nieprzyjaciela, są następujące:

W pierwszym etapie walki obronnej, t.j. w etapie walki o celu
nie przesłaniania oraz walki w celu nabronienia nieprzyjaciela
podejścia do przedniego skraju obrony, artyleria wykonuje następujące zadania:

- zwalczanie nieprzyjaciela na kierunkach jego podejścia i w miejscach odrodzienia przez wykonanie bezpośrednich ogniw;
- wsparcie walki CW / jeżeli walka została wywołana / i użycie sił bojowych oraz osłona ich wycofania przez wykonanie SO, SO₁ i pojedynczych ogni obserwacyjnych;
- ustronienie nieprzyjacielowi prowadzenia sił, prowadzenie robót niania posęgi obrony, zajmowanie SO, wykonywanie prac inżynierskich i t.d.;
- obeszczadzenie nieprzyjaciela przez wykonanie SO na podstawi wyjściowe piechoty i czołgów;
- ewentualne wzięcie udziału w zwalczaniu artylerii i nobszary npla.

W drugim etapie walki obronnej, t.j. w etapie walki o celu
parcia natarcia piechoty i czołgów nieprzyjaciela utrzymywania
przedniego skraju obrony, głównym zadaniem artylerii jest ustronienie
natarcia nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony i
wsparcie walki o utrzymanie przedniego skraju obrony.

W tym celu artyleria

- obeszczadza nieprzyjaciela, wykonując ogień nczarowany na podstawi wyjściowe piechoty i czołgów w chwili ich przuszenia do ataku;
- odpiera nacierającą piechotę i czołgi wykonując SO₁, a na niektórych odcinkach SO₂;
- osłania PO npla przy pomocy zasłon dymnych oraz kierując bierze udział w zwalczaniu artylerii i nobszary nieprzyjaciela;
- ogniem na wprost niszczy nacierającą czołgi i piechotę nieprzyjaciela;
- zabrania podciągania czołgów, wykonując SO pojedyncze i SO₂;
- niszczy zatrzymane siły żywe nieprzyjaciela ogniem na wprost;
- wspiera kontrataki czołgów /drugich nautów/ pułków piechoty;

W tym etapie walki artyleria współdziała z w stanie wykazać swoje liczne i trudne zadania przy zastosowaniu szerokiego manewru ognia.

W trzecim etapie walki obronnej t.j. w etapie walki w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który wtamą się w głąb obrony, artyleria wykonuje następujące zadania:

- zabezpiecza walkę obronną na poszczególnej odcinkach własnego nęła przez odgradzanie rejonu wężenia i przez zwalczanie piechoty i szeregów nęła w formie nieśrodkowej ognie, stałych ogni zaparowych i ogni na wprost dział przeciwno-cernych;
- wabrania nieprzyjacielowi podciągania odwodów;
- osłania najcięższe podstały wyjeżdżowych przez odwód dywizji /drugą raut/ dla wykonania kontrataków, wykonując nieśrodkowanie ognie na średni ogień nęła oraz odlegia 20 nęła;
- przygotowuje kontratak odwodu dywizji wykonując kładka /5-10²/ naważę ogniewą;
- wspiera kontratak natęda kolejnych nieśrodkowań ognie;

W tym najcięższym etapie walki dywizji piechoty artyleria musi wykazać jak największą osiągniętość w skutecznych i szybkim wsparciu działami piechoty, której pododdziały często będą prowadzić walkę zó znacznie przeważającymi siłami nęła w trudnych warunkach terenowych na niektórych odcinkach obrony. Pomocna rolę w trzecim etapie walki obronnej odgrywa działka strzelające na wprost oraz pododdziały nieśrodkowe /50 mm i 120 mm/, które bardzo szybko i skutecznie, bez względu na charakter terenu wykonują zadania ogniewe na korpusie wspieranych pododdziałów. Ognie dział artylerii z kalibrych 50, z uwagi na stosunkowo szeroki pas obrony, mogą ilość artylerii, trudności w utrzymaniu łączności nie będąc mógł być pokonany na czas na wszystkich atakowanych kierunkach.

Wsparcie kontrataków odwodu dywizji w obronie na szerokim froncie będzie oczywiście wspierane mniejszą ilością artylerii i współdziałać z nią na normalnym froncie, nawet przy zastosowaniu szerokiego manewru ognia i kierunku.

Na podstawie zadań artylerii dywizji w poszczególnych etapach walki widać, że w pierwszym etapie walki obronnej zasadniczym sposobem wykonania ogni przez artylerię są nieśrodkowanie ognie, zaś w pozostałych etapach podstawa zadaniem są

staże ognię raporowe /ROZ stosuje się w rzadkich wypadkach/, pojedyncze ognię obserwowane oraz ognię na wprost dział przeciwpancernych.

Odsłonięta skrzydka i luki poszczególnymi rejonami obrony wznoszą się, między innymi, ogniem bocznym dział przeciwpancernych oraz przygotowanymi ogniami nożdzierzyż & artylerii z zakrytych SO.

Artyleria zabezpiecza obronę okrężną batalionowych i kompanijnych rejonów obrony.

W obronie na szerokim froncie podobnie jak w obronie na normalnym froncie, wszystkie oddziały artylerii organizują obronę przeciwko desantom o charakterze dywersyjnym: organizują służbę obserwacyjno-meldunkową oraz wydzielają niewielkie pododdziały, których zadaniem jest walka z grupami dywersyjnymi npla, które znajdują się w pobliżu SO artylerii.

Obronę przeciw desantom powietrznym npla organizuje dowódca dywizji wyznaczając w tym celu oddział przeciwdesantowy, którego działania zwykle wspiera około dywizjonu artylerii.

Ze względu na małą ilość artylerii, którą dysponują dowódca dywizji piechoty w obronie na szerokim froncie, przydział artylerii na staże do oddziału przeciwpancernego jest niecelowy. W związku z tym należy wcześniej ustalić, który dywizjon wejdzie w skład oddziału przeciwdesantowego. Celem zapewnienia sprawnego wyznaczenia artylerii do oddziału przeciwdesantowego, dowódca tego pododdziału artylerii, winien utrzymać stałą łączność z dowódcą oddziału przeciwdesantowego. Do wsparcia oddziału przeciwdesantowego winno się wyznaczać oczywiście ten dywizjon, którego SO są najbliższej położone rejonu rozmieszczenia oddziału przeciwdesantowego.

W związku ze stosunkowo małą ilością artylerii a dużą ilością zadań ogniowych, przy stosowaniu szerokiego manewru ogniem i sprzętem artylerii, pożądanym byłoby przydzielać znacznie więcej jednostek ogni amunicji artyleryjskiej.

Do zwalczania desantów powietrznych może być w niektórych wypadkach, użyty również artyleryjski oddział przeciwpancerny dywizji, który może działać jako artyleria towarzysząca, względnie jako artyleria strzelająca ogniem z zakrytych SO.

System ognia artylerii:

Artyleria DP, przygotowując się do obrony na szerokim froncie winna ze szczególną starannością i umiejętnością organizować system ognia, dostosowany do przewidywanych zadań ogniowych w poszczególnych etapach walki.

System ognia artylerii na prawdopodobnym kierunku głównego uderzenia npla jest podobny do systemu ognia artylerii w obronie na normalnym froncie; w pozostałej części pasa obrony dywizji piechoty system ognia tworzą oddzielne ognie, przede wszystkim przeciw piechocie, na poszczególnych kierunkach możliwego ataku npla.

Przy planowaniu stałych ogni zaporowych przed przednim skrajem obrony, ze względu na małą ilość artylerii oraz szeroki pas obrony, poszczególnym dywizjom /bateriom/ artylerii przydziela się po kilka SOZ /po jednym SOZ na poszczególnych kierunkach/. W każdym jednak wypadku zasadnicze SOZ winny być położone na najdogodniejsze przejścia między przeszkodami naturalnymi /jeziora, bagna/ i winny być wykonane w jak najkrótszym czasie po otrzymaniu sygnału wywołania ognia.

System ognia winien być odpowiednio powiązany z zaporem inżynieryjnymi.

System ognia artylerii i moździerzy w obronie na szerokim froncie ze względu na dużą stosunkowo ilość zadań przy małej ilości artylerii, winien być szczególnie umiejętnie zorganizowany.

4. Organizacja dowodzenia artylerii w obronie na szerokim froncie.

a/ Ogólne zasady organizacji dowodzenia artylerii.

W walce obronnej na szerokim froncie, w której ilość artylerii jest zawsze mniejsza w porównaniu z obroną na normalnym froncie, artyleria może wykonać swoje liczne zadania tylko przez zastosowanie manewru ogniem i sprzętem; organizacja dowodzenia artylerią musi zapewnić stworzenie jak najlepszych warunków wykonania obu rodzajów manewru.

Warunki te zapewnia najlepiej dowódzenie scentralizowane w ręku dowódcy dywizji, który dowodzi artylerią przez swego dowódcę artylerii dywizji.

W zależności od sytuacji i rozmieszczenia artylerii manewr sprzętem może być wykonany w różnych celach, z których najważniejsze są:

- manewr celem umożliwienia artylerii wzięcia udziału w wykonaniu DNO;

- rozkaz dla umożliwienia obrony na kierunku zagrożonym, gdy położenie na innym kierunku jest na tyle korzystne, że pozwala na skierowanie ognia artylerii z kierunków niegroźnych lub niegroźnych;

- rozkaz dla artylerzysty o zabezpieczeniu kontrataków odwodu dywizji piechoty;

- rozkaz o wykonaniu manewru obrony, który ma być wykonany według zarządzeń dowódcy odwodu, zawiązującego z nią ścisłą współpracę;

- kierownik odwodu, na którym ma być skupiona artyleria;
- podległa artyleria, przeznaczona do wykonania manewru;
- rozkaz o skierowaniu artylerii przed manewrem;
- rozkaz o skierowaniu SO i PO;
- rozkaz dla artylerii wykonującej manewr;

- rozkaz o skierowaniu ognia na przebiegu manewru /w dalszym ciągu/ w różnych warunkach ataku i obrony.

Ważnym elementem do planu manewru jest także manewr. Przygotowanie manewru nie może ograniczyć się do teoretycznego opracowania planu, lecz realność jego powinna być, w miarę możliwości, praktycznie sprawdzona w terenie.

Manewr ognia artylerii polega na skierowaniu ognia kilku lub kilkunastu dział, ośmiu dział, artylerii, bez zmiany SO, na jeden lub kilka celów lub rozkładanie ognia na szeroki obszar; osiąga się to przez zmianę kierunku celów. Do wykonania manewru ognia należy skierować artyleria z odpowiednich odcinków obrony oraz z SO obrony.

Realność do wykonania manewru sprawdzają jedną z cenniejszych odcinków obrony artylerii, szczególnie w obronie na szerokim froncie, gdyż pozwala w krótkim czasie zmienić dużą ilość pozycji na szeroki obszar, a w tym celu należy skierować ogień na inny cel, nie znajdujący się niżej w obszarze pola kilometrow od pierwszego.

Przygotowanie manewru ognia polega na:

- rozkazania SO i PO, umożliwiających wykonanie manewru;
- rozkazanie SO i PO;
- rozkazanie drogą dojazdową;
- rozkazanie o skierowaniu ognia przed manewrem;
- rozkazanie o skierowaniu ognia przed manewrem; kierownik odwodu, który mógłby być skierowany do pracy na tym kierunku.

Celem sprawnego wykonania manewru sprzętem przewidziane
elementy ugrupowania bojowego artylerii drogi dojazdu winny
być dokładnie znane wszystkim dowódcom artylerii do dział korowych
i dowódców patroli łączności łącznie.

Nieodzownym warunkiem wykonania manewru sprzętem na czas
jest rozpoznanie w odpowiednim momencie kierunku, na którym
nieprzyjaciel skoncentrował swoje siły i gdzie zamierza skierować
główny wysiłkowy działający.

Zasięg manewru ogniem poszczególnych grup artylerii ustala
dowódca artylerii dywizji na podstawie wytycznych dowódcy arty-
lerii KA, wyznaczając zasadniczo i dodatkowe pasy ~~działania~~, *ogumowe*
Możliwość wykonania manewru ogniem w pasie obrony DP są zależne
od stopnia centralizacji dowodzenia. Im ściślej jest centrali-
zacja, to znaczy, im ściślej jest skupione kierowanie ogniem
całej artylerii dywizji w ręku dowódcy dywizji AD, tym większe
są możliwości manewru ogniem.

Warunki jednak obrony na szerokim froncie zmuszają artylerię dy-
wizji do ~~znanej~~ częściowej decentralizacji dowodzenia. *na*

Jeżeli wyjdzie z założenia, że ~~artyleria~~, ustawiona 50
w odległości średnio 4 km od przedniego skraju własnej obrony
przy wycinku ostrzału 1500 tys. jest w stanie objąć swym ogniem
odcinek /szkłaż frontu/ o szerokości około 8 km. to przy szeroko-
kości pasa obrony DP na szerokim froncie około 50 km, a w niektó-
rych wypadkach i więcej, manewr ogniem całej AD w granicach
całego pasa obrony DP i skierowanie go w dowolnym miejscu jest
niemożliwy.

Mimo to należy dążyć, aby na kierunku prawdopodobnego głównego
uderzenia wyla, bylestażona możliwość skupienia ognia na jed-
nym celu większej ilości artylerii. DGA winna być nastawiona
przede wszystkim na zabezpieczenie głównego odcinka obrony, po-
niważ przy zastosowaniu tylko manewru ogniem nie jest w stanie
wykonać ognia w całym pasie obrony DP. Również pułkowe grupy
artylerii /PGA/ na swoich odcinkach obrony pułków są niekiedy
zmuszone do częściowej decentralizacji dowodzenia.

Objęcie zasięgiem obserwacji całego pasa obrony DP, przy
rozminięciu normalnej ilości PO, jest niemożliwe.

Zachodzi więc potrzeba rozwinięcia znacznie większej ilości PO, na co znowu nie pozwala nam statowa ilość sprzętu i obsada pododdziałów dowodzenia.

Z powyższych powodów, a zwłaszcza z powodu niemożności wykonania manewru ogniem przed całym pasem obrony DP oraz trudności zorganizowania obserwacji w obronie na szerokim froncie, dowodzenie artylerią ulega znaczącej decentralizacji.

Organizacja dowodzenia artylerią w obronie na szerokim froncie nie musi być, podobnie jak i w obronie w warunkach normalnych, ściśle dostosowana do organizacji obrony piechoty np:

a/ Jeżeli dywizja piechoty otrzymać pas obrony o szerokości 22 km przy czym w środkowej części pasa obrony 10 km znajdują się znaczne przeszkody naturalne /jaskiera, bagna/, to dowódca dywizji piechoty poweźmie decyzję na organizację silniejszej obrony /w warunkach obrony na szerokim froncie/ na skrzydłach pasa obrony DP; i tak do obrony pułkowi środkowemu może przydzielić odcinek obrony o szerokości 10 km zaś skrzydłowym pułkom odcinki obrony o szerokości 6 km.

W powyższym wypadku również większość artylerii DP będzie skupiona na skrzydłach obrony, przy nieznacznym wsparciu /1-2 dywizjami/ pp, broniącego się po środku pasa obrony DP. Scentralizowane dowodzenie, jeżeli chodzi o manewr ogniem, ograniczy się tylko do rejonów obrony położonych na skrzydłach i do tej tylko artylerii, która tam jest rozmieszczona.

b/ Jeżeli, na przykład, dywizja piechoty otrzyma do obrony pas o szerokości 20 km, z tym, że na lewym /skrzydło lewe/ nie pozwala na rozwinięcie większy niż 5 km, zaś teren na prawym skrzydło o szerokości około 5 km jest więcej otwarty, to większość artylerii przeznaczanej i do stracenia pośredniego należy rozmieścić na prawym skrzydło pasa obrony, zaś pozostała część artylerii - na statunkowo biernym lewym skrzydło pasa obrony dywizji.

W warunkach obrony dywizji na szerokim froncie winno się stale, dążyć do jak największej, w miarę możliwości, centralizacji dowodzenia; od tej zasady odstępuje się tylko o tyle, o ile warunki terenowe zmuszają nas do częściowej decentralizacji dowodzenia.

900 artylerii - 9 km w s. obrony

Dowódca artylerii dywizji, niezależnie od stopnia centralizacji dowództwa, dowodzi artylerią, którą wyznaczonych dowódca dywizji piechoty, skupiając ogień tam, gdzie w danym czasie parstaje się ognisko walki.

Każdego dnia organizuje dowódca artylerią salony i szeregów do zadań oraz ugrupowania podporządkowanej dywizji piechoty.

Ognie artyl. na ważniejszych kierunkach planuje dla artylerii dywizji i batalionu artylerii korpusu armijnego, powołując się na artylerię dywizji i batalionu i innych jednostek w danym kierunku ognia.

Organizacja obserwacji nastrożona znaczną trudnością /niezależnie od obszaru/, niemożliwość niesprzyjającą rozbieżność i pokrycie terenu /w związku z tymi powodzeniami rozpoznania npla wymaga większego wysiłku i uwagi /niezależnie od jego organizacji/.

W związku z większym odległościami między elementami ugrupowania artylerii dywizji, na organizację łączności potrzeba stosunkowo więcej czasu oraz sił i środków, niż w obronie na normalnym froncie.

Kolumny należy pilnować z zabezpieczeniem linii telegraficznych przed ewentualnymi ich uszkodzeniem przez przeciwną patrolę npla.

Utrzymanie łączności radiowej napotyka również na znaczne trudności ze względu na znaczną odległość, rozbieżność i pokrycie terenu /długość, lasy/.

b/ Łączność podziału artylerii.

Przy podziale artylerii dywizji na grupy należy zgodzić się z decyzją dowódcy dywizji o artylerię skupić na głównym kierunku na rożenie, nawet kosztem znacznego osłabienia kierunków innych rozkazów.

Na kierunkach drugorzędnych zwykle będą wspierać stronę organizację pododdziały pododdziały i artylerii przeciwpancernej /pancernej/ pułków piechoty oraz nieznacznie ilość artylerii do ognia z zakrytych SO /niekiedy nie więcej, jak jeden dywizyjny oddział obrony p/.

Ogólna ilość artylerii do ognia z zakrytych SO w dywizji piechoty, która jest to na normalnym froncie, będzie wynosić około 1000, a w przypadku ugrupowania w dywizji piechoty.

A więc najczęściej obroną LP na szerszym froncie będzie subch-
 pieczać tylko artyleria organiczna danej dywizji piechoty;
 dotyczy to zarówno artylerii strzelającej ogniem z maskujących
 10, jak i artylerii przeciwpancernej.

W obronie na szerszym froncie LGA winna posiadać 2-3 dywiz-
 jony; pułk piechoty pierwszego rzutu LP będą wspierane przez
 1-2 a w niektórych wypadkach przez 3 dywizje. W wypadku wypięcenia
 LP przez jeden dywizjon pułkowej grupy artylerii, siła obrony, ni
 tworzy się. Należy nie tworzyć się pułkowej grupy artylerii dla
 pułka piechoty drugiego rzutu.

W pozostałych wypadkach, bez względu na stopień centralizacji
 dowództwa, pułkowe grupy artylerii jak i dywizyjna grupa
 artylerii winny być bezwzględnie tworne, co daje większą moż-
 liwość elastycznego użycia artylerii o toku walki obronnej.

Przy podziale artylerii należy przede wszystkim uwzględnić
 potrzeby pułków piechoty, a dopiero w następnej kolejności
 - dywizyjnej grupy artylerii.

Dla dywizji broniącej się na szerszym froncie należy zadanie
~~organizacji i dowództwa~~ artyleryjską obronę przeciwlot-
 niczą LP będzie wykonywał zwykle tylko organiczny *pułk*
~~przeciwlotniczy~~, który zostanie przede wszystkim użyty do
 osłony pułka piechoty walczącego na głównym kierunku napro-
 sia oraz dla osłony odrodo /drugiego rzutu/ dywizji w okresie
 wykonywania przez niego kontrataku.

Należy przewidzieć i zaplanować manewr sprzętem artylerii
 plot dywizji. W wypadku, gdy dywizja piechoty w obronie na szero-
 kim froncie jednym ze skrajnych skrajów znajduje z dywizją bronią-
 cą pas obrony, na którym skupiony jest główny wysiłek obrony kor-
 pus armijnego lub armii, część pasa obrony tej dywizji może
 być objęta zasięgiem artylerii przeciwlotniczej sąsiada.

c/ Realizowanie artylerii.

Realizowanie stanowisk ogniowych artylerii LP jest ustalane
 z uwzględnieniem:

- ugrupowanie wspieranej dywizji piechoty; ~~o~~
- roli w ugrupowaniu korpusu armijnego;
- branżowego zadania;

- przewidywanych kierunków działań, czołgów npla;
- rodzaju sprzętu;
- właściwości terenu;

Należy zawsze dążyć do rozmieszczenia większości artylerii, strzelającej ogniem z ukrytych SO, na kierunku przypuszczalnego zagrożenia pancernego, aby w razie potrzeby mogła i ona, obok artylerii przeciwpancernej, wziąć udział w zwalczaniu czołgów ogniem na wyrost i tym samym zwiększyć siłę ognia ppanc na tym kierunku.

Celem umożliwienia wykonania manewru ogniem w jak najszerszych granicach należy przeprowadzić odpowiednią rozbudowę SO poszczególnych dział, co pozwoliłoby, w razie potrzeby, na szybką zmianę frontu baterii.

W wypadku nie posiadania możliwości kierowania ogniem przy pomocy obserwacji lotniczej oraz nieposiadania dalekiej obserwacji przed pola z nasionnych PO wskazanym byłoby SO artylerii, rozlokować nie o głębiej, niż to na miejscu w obronie na normalnym froncie, ponieważ to również dawałoby większe możliwości manewru ogniem.

Dywizyjna grupa artylerii zajmuje SO między drugą a trzecią pozycją i w rejonie trzeciej pozycji na kierunku głównego wysiłku obrony DP.

Główna masa artylerii, wchodzącej w skład pułkowych grup /względnie artylerii wspierającej pułki piechoty/ będzie rozmieszczona na drugiej pozycji.

W rejonie między pierwszą i drugą pozycją mogą być rozmieszczone moździerze 60 mm /ciężki, 82 mm, 120 mm, 150 mm, 203 mm, 240 mm, 300 mm, 350 mm, 420 mm, 450 mm, 600 mm, 800 mm, 1000 mm, 1200 mm, 1500 mm, 2000 mm, 2400 mm, 3000 mm, 3500 mm, 4000 mm, 4500 mm, 5000 mm, 6000 mm, 8000 mm, 10000 mm, 12000 mm, 15000 mm, 20000 mm, 24000 mm, 30000 mm, 35000 mm, 40000 mm, 45000 mm, 50000 mm, 60000 mm, 80000 mm, 100000 mm, 120000 mm, 150000 mm, 200000 mm, 240000 mm, 300000 mm, 350000 mm, 400000 mm, 450000 mm, 500000 mm, 600000 mm, 800000 mm, 1000000 mm, 1200000 mm, 1500000 mm, 2000000 mm, 2400000 mm, 3000000 mm, 3500000 mm, 4000000 mm, 4500000 mm, 5000000 mm, 6000000 mm, 8000000 mm, 10000000 mm, 12000000 mm, 15000000 mm, 20000000 mm, 24000000 mm, 30000000 mm, 35000000 mm, 40000000 mm, 45000000 mm, 50000000 mm, 60000000 mm, 80000000 mm, 100000000 mm, 120000000 mm, 150000000 mm, 200000000 mm, 240000000 mm, 300000000 mm, 350000000 mm, 400000000 mm, 450000000 mm, 500000000 mm, 600000000 mm, 800000000 mm, 1000000000 mm, 1200000000 mm, 1500000000 mm, 2000000000 mm, 2400000000 mm, 3000000000 mm, 3500000000 mm, 4000000000 mm, 4500000000 mm, 5000000000 mm, 6000000000 mm, 8000000000 mm, 10000000000 mm, 12000000000 mm, 15000000000 mm, 20000000000 mm, 24000000000 mm, 30000000000 mm, 35000000000 mm, 40000000000 mm, 45000000000 mm, 50000000000 mm, 60000000000 mm, 80000000000 mm, 100000000000 mm, 120000000000 mm, 150000000000 mm, 200000000000 mm, 240000000000 mm, 300000000000 mm, 350000000000 mm, 400000000000 mm, 450000000000 mm, 500000000000 mm, 600000000000 mm, 800000000000 mm, 1000000000000 mm, 1200000000000 mm, 1500000000000 mm, 2000000000000 mm, 2400000000000 mm, 3000000000000 mm, 3500000000000 mm, 4000000000000 mm, 4500000000000 mm, 5000000000000 mm, 6000000000000 mm, 8000000000000 mm, 10000000000000 mm, 12000000000000 mm, 15000000000000 mm, 20000000000000 mm, 24000000000000 mm, 30000000000000 mm, 35000000000000 mm, 40000000000000 mm, 45000000000000 mm, 50000000000000 mm, 60000000000000 mm, 80000000000000 mm, 100000000000000 mm, 120000000000000 mm, 150000000000000 mm, 200000000000000 mm, 240000000000000 mm, 300000000000000 mm, 350000000000000 mm, 400000000000000 mm, 450000000000000 mm, 500000000000000 mm, 600000000000000 mm, 800000000000000 mm, 1000000000000000 mm, 1200000000000000 mm, 1500000000000000 mm, 2000000000000000 mm, 2400000000000000 mm, 3000000000000000 mm, 3500000000000000 mm, 4000000000000000 mm, 4500000000000000 mm, 5000000000000000 mm, 6000000000000000 mm, 8000000000000000 mm, 10000000000000000 mm, 12000000000000000 mm, 15000000000000000 mm, 20000000000000000 mm, 24000000000000000 mm, 30000000000000000 mm, 35000000000000000 mm, 40000000000000000 mm, 45000000000000000 mm, 50000000000000000 mm, 60000000000000000 mm, 80000000000000000 mm, 100000000000000000 mm, 120000000000000000 mm, 150000000000000000 mm, 200000000000000000 mm, 240000000000000000 mm, 300000000000000000 mm, 350000000000000000 mm, 400000000000000000 mm, 450000000000000000 mm, 500000000000000000 mm, 600000000000000000 mm, 800000000000000000 mm, 1000000000000000000 mm, 1200000000000000000 mm, 1500000000000000000 mm, 2000000000000000000 mm, 2400000000000000000 mm, 3000000000000000000 mm, 3500000000000000000 mm, 4000000000000000000 mm, 4500000000000000000 mm, 5000000000000000000 mm, 6000000000000000000 mm, 8000000000000000000 mm, 10000000000000000000 mm, 12000000000000000000 mm, 15000000000000000000 mm, 20000000000000000000 mm, 24000000000000000000 mm, 30000000000000000000 mm, 35000000000000000000 mm, 40000000000000000000 mm, 45000000000000000000 mm, 50000000000000000000 mm, 60000000000000000000 mm, 80000000000000000000 mm, 100000000000000000000 mm, 120000000000000000000 mm, 150000000000000000000 mm, 200000000000000000000 mm, 240000000000000000000 mm, 300000000000000000000 mm, 350000000000000000000 mm, 400000000000000000000 mm, 450000000000000000000 mm, 500000000000000000000 mm, 600000000000000000000 mm, 800000000000000000000 mm, 1000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000 mm, 1500000000000000000000 mm, 2000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000 mm, 3000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000 mm, 4000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000 mm, 5000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000000000000000 mm, 10000000000000000000000000000000000000 mm, 12000000000000000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000000000000000 mm, 20000000000000000000000000000000000000 mm, 24000000000000000000000000000000000000 mm, 30000000000000000000000000000000000000 mm, 35000000000000000000000000000000000000 mm, 40000000000000000000000000000000000000 mm, 45000000000000000000000000000000000000 mm, 50000000000000000000000000000000000000 mm, 60000000000000000000000000000000000000 mm, 80000000000000000000000000000000000000 mm, 100000000000000000000000000000000000000 mm, 120000000000000000000000000000000000000 mm, 150000000000000000000000000000000000000 mm, 200000000000000000000000000000000000000 mm, 240000000000000000000000000000000000000 mm, 300000000000000000000000000000000000000 mm, 350000000000000000000000000000000000000 mm, 400000000000000000000000000000000000000 mm, 450000000000000000000000000000000000000 mm, 500000000000000000000000000000000000000 mm, 600000000000000000000000000000000000000 mm, 800000000000000000000000000000000000000 mm, 1000000000000000000000000000000000000000 mm, 1200000000000000000000000000000000000000 mm, 1500000000000000000000000000000000000000 mm, 2000000000000000000000000000000000000000 mm, 2400000000000000000000000000000000000000 mm, 3000000000000000000000000000000000000000 mm, 3500000000000000000000000000000000000000 mm, 4000000000000000000000000000000000000000 mm, 4500000000000000000000000000000000000000 mm, 5000000000000000000000000000000000000000 mm, 6000000000000000000000000000000000000000 mm, 8000000000000000000000000000000000000000 mm, 100 mm, 12000000000000000000000000000000000000000 mm, 15000000000000000000000000000000000000000 mm, 200 mm, 24000000000000000000000000000000000000000 mm, 300 mm, 35000000000000000000000000000000000000000 mm, 400 mm, 45000000000000000000000000000000000000000 mm, 500 mm, 600 mm, 800 mm, 1000 mm, 1200

Pożądana jest aby przegrupowanie artylerii w tym wypadku było jak najprostsze.

System obserwacji ze względu na szeroki pas obrony i niekiedy trudne warunki terenowe, winien być starannie przemyślany i zorganizowany.

Celem późniejszego wykorzystania wszystkich możliwości obserwacji może czasem zejść konieczność rozmieszczenia niektórych PO poza pasem obrony DP /obrona w górach/.

W warunkach obrony dywizji piechoty na szerokim froncie zastosowanie ruchomych punktów obserwacyjnych /ponieważ brak dostatecznej ilości sił i środków łączności na obsadzenie stosunkowo dużej ilości PO w obronie na szerokim froncie/ może dać bardzo dobre wyniki, szczególnie w warunkach organizacji w górach i w terenie lesisto-bagnistym.

W obronie więc na szerokim froncie wykonanie zadań rozpoznania przez artylerię natrafia na znaczne trudności, ponieważ przy rozwinięciu normalnej ilości PO, nie będzie ona w stanie objąć swoją obserwacją całego pasa obrony dywizji. Celem umożliwienia artylerii DP rozwinięcia większej ilości PO niż normalnie, za co potrzeba dodatkowego wyposażenia artylerii w siły i sprzęt łączności.

Celem zapewnienia bezpieczeństwa artylerii na SO i PO przed niewielkimi pododdziałami nieprzyjaciela, które niepostrzeżenie przenikną w głąb naszego ugrupowania, należy rozmieszczać SO w rejonie elementów ugrupowania bojowego piechoty, względnie w ich pobliżu.

Stanowiska ogniowe artylerii, szczególnie w obronie na szerokim froncie, należy przygotować do obrony okrężnej i dostosować również do walki wręcz. Ponadto należy zorganizować służbę wartowniczą, wykluczając w ten sposób możliwość wścokowania artylerii z strony wprawy. Szczególnie duża czujność jest potrzebna w obszarach złej widoczności, a więc w nocy, w czasie mgły itp.

5. Organizacja obrony przeciwpancernej dywizji piechoty w obronie na szerokim froncie.

Dywizja piechoty w obronie na szerokim froncie najczęściej nie otrzyma żadnego wsparcia artylerią przeciwpancerną, a w wypadku nawet otrzymania pewnego wsparcia - to ono będzie stosunkowo małe.

Organizacja obrony przeciwpancernej w obronie dywizji piechoty na szerokim froncie polega przede wszystkim na zamknięciu przewidzianych kierunków zagrożenia pancernego, batalionowymi wężkami przeciwpancernymi, kompanijnymi punktami przeciwpancernymi oraz artyleryjskimi odwodami przeciwpancernymi pułków i dywizji piechoty.

Główny wysiłek obrony przeciwpancernej winien być skupiony w rejonie przedniego skraju na kierunkach największego zagrożenia pancernego.

Artyleryjski odwód przeciwpancerny i sapercki oddział zaporowy ześrodkowują się na wysokości odwodu ogólnego na kierunku największego zagrożenia pancernego.

AOPpanc w zasadzie wykorzystuje się w walce według zasad ogólnych, podobnie jak w obronie na normalnym froncie, z tą różnicą, że w danym wypadku będzie nieco więcej kierunków i rubieży rozwinięcia AOPpanc, oraz będą znacznie dłuższe trasy do przebycia przez AOPpanc do rubieży rozwinięcia na odcinkach obrony, znacznie oddalonych od rejonu głównego wysiłku obrony. Kontratak odwodu dywizji piechoty winien być wsparty działaniem AOPpanc DP i saperckiego oddziału zaporowego oraz winien być zgrany z działaniem pułków piechoty pierwszego rzutu DP.

Rola i zadanie AOPpanc w obronie DP na szerokim froncie są stosunkowo większe, niż w obronie na normalnym froncie, dlatego też AOPpanc dywizji w obronie na szerokim froncie winien być, w miarę możliwości, silniejszy.

Manewr AOPpanc urealnia w dogodnym dla nas momencie uzyskanie na danym kierunku niezbędnej gęstości dział przeciwpancernych w celu skutecznego zwalczania wojsk pancernych npla.

Jednym z decydujących czynników o powodzeniu wzięcia AOPpanc w obronie na szerokim froncie, gdzie niktiedy AOPpanc musi w celu rozwinięcia się na danej rubieży przebyć dosyć długą marszrutę, jest odpowiednio szybkie uzyskanie przez dowódcę DP wiadomości, na jakim kierunku nieprzyjaciel zamierza użyć masy czołgów.

W związku z możliwością przenikania naszych pododdziałów, zpla w głąb naszej obrony, w celu zapewnienia większego bezpieczeństwa AOPpane w czasie jego przesuwania się na rubież rozwinięcia, winno się go wzmocnić piechotą. AOPpane winien być w swoim rejonie rozmieszczenia w stałej gotowości bojowej.

AOPpane rozmieszcza się zwykle w pobliżu węzłów dróg dla zapewnienia mu jak najszybszego wyjścia na zagrożony kierunek i zajęcia, niekiedy, odległej rubieży przeciwpancernej.

Manewr AOPpane winien być zawczasu przewidziany i przygotowywany przez:

- szczegółowe rozpoznanie i wybór SO na poszczególnych rubieżach rozwinięcia, dróg dojazdowych oraz przygotowanie ich pod względem inżynieryjnym;
- przygotowanie danych ogniowych na wybranych SO;
- zabezpieczenie dowozu amunicji na wybrane SO.

Pułkowy rejon przeciwpancerny tworzy się w rzadkich wypadkach, ponieważ zwykle nie posiada się na ten cel wystarczającej ilości środków przeciwpancernych.

Okolice połowy organicznego dywizyjnego pułku oczekiwano wykorzystuje się do organizacji OPpane, szczególnie do utworzenia batalionowych węzłów przeciwpancernych, węzłami kompanijnych punktów przeciwpancernych w rejonie pierwszej pozycji głównego pasa obrony.

Nasylenie działkami przeciwpancernymi w obronie DP na szerokości frontu będzie stosunkowo nie duże i zależy przede wszystkim od:

- szerokości kierunków zagrożenia pancernego,
- ilości posiadanej artylerii przeciwpancernej.

Jeżeli weźmiemy przykład, że DP broni pasu o szerokości 24 km, gdzie ogólna szerokość kierunków zagrożenia pancernego wynosi 8 km, to nasycenie działkami przeciwpancernymi, przy posiadaniu w dyspozycji tylko organicznych środków, wyniesie:

- organiczne działa ppane pułków piechoty	102 działa
- organiczny dywizjon ppane DP	12 działa
- połowa organicznego pczap	33 "
- dwa dyony armat 76 mm	24 "
	171 działa.

Jeśli na kierunki bierne o łącznej szerokości 16 km wydzieliny średnio po dwa działa na /jeden/ 1 km, to nasycenie dział przeciwpancernych na kierunkach zagrożenia pancernego wypadnie:

171 dział - 32 działa w 159 dział

139 dział: 8 km = około 17 dział/km

Takie nasycenie artylerią przeciwpancerną /17 dział na 1 km frontu/ może być wyetarczające. Nieprzyjaciel winien najczęściej w takich warunkach terenowych/ szerokiego frontu obrony/ będzie nacierał przy wsparciu tylko swoich organicznych czołgów, a ponadto przez wykonanie, w razie potrzeby, manewru AOPpanc można na kierunku głównego zagrożenia uzyskać nasycenie znacznie większe.

Użycie AOPpanc korpusu armijnego lub armii w pasie obrony DP na szerokim froncie będzie należało do rzadkości.

Mimo znacznych trudności w organizacji i przeprowadzeniu obrony przeciwpancernej na szerokim froncie, obrona taka jest skuteczna nawet przy stosunkowo niedużej ilości sił i środków.

Szczególnie dużą rolę przy organizacji obrony na szerokim froncie odgrywa wnikliwa ocena terenu. Dokładna analiza terenu, pozwoli na ustalenie odcinków obrony, na których działanie broni pancernej jest niemożliwe, lub bardzo mało prawdopodobne.

Dowódca dywizji piechoty przed powzięciem decyzji w części, dotyczącej organizacji OPpanc, wysłuchuje, między innymi, propozycji dowódcy AD, dowódcy pułku czołgów i szefa saperów dywizji.

Należy szczegółowo rozpatrzyć i ocenić podjęcie npla do przedniego skraju obrony, przeanalizować teren na całej głębokości pasa obrony dywizji.

W wykonaniu obrony przeciwpancernej w obronie na szerokim froncie, szczególnego znaczenia nabiera rozpoznanie broni pancernej nieprzyjaciela.

Rozpoznanie może być prowadzone między innymi przez lotnictwo rozpoznawcze, jak również z naziemnych PO.

Główne źródła rozpoznania broni pancernej npla przez obserwację naziemną spada na artylerię, która rozwija największą ilość PO i dysponuje specjalnie wyszkolonym personalem, wyposażonym w odpowiedni sprzęt obserwacyjny.

Zasada samej organizacji batalionowych zespołów przeciwpancernych, kompanijnych punktów przeciwpancernych pozostaje

ogólnie ta sama, jak i w obronie na normalnym froncie.

6. Cechy szczególne pracy dowódcy i sztabu AD w obronie na szerokim froncie.

Praca dowódcy i sztabu AD w obronie DP na szerokim froncie w zasadzie jest podobna do pracy dowódcy i sztabu AD w obronie na normalnym froncie, jednak posiada one również cały szereg cech szczególnych, typowych tylko dla obrony na szerokim froncie.

Całość pracy wykonywanej przez dowódcę i sztab AD w obronie na szerokim froncie, podobnie jak i na normalnym froncie, można podzielić na następujące okresy:

- a/ praca dowódcy i sztabu AD do momentu powzięcia decyzji przez dowódcę DP;
- b/ praca dowódcy i sztabu AD po powzięciu decyzji przez dowódcę DP;
- c/ praca dowódcy i sztabu AD w czasie walki obronnej.

Różnice, które występują w pracy dowódcy i sztabu AD w obronie na szerokim froncie, w porównaniu do obrony na normalnym froncie są następujące:

Przy przeprowadzaniu kalkulacji czasu osobistego dowódcy AD winien stosunkowo więcej czasu, niż w obronie na normalnym froncie, przeznaczyć na czasny rekonesans z dowódcami grup artylerii ze względu na większą ilość punktów pracy, rozległy teren oraz niejednokrotnie słabe drogi.

Przy przeprowadzeniu analizy zadania dowódcy AD w obronie DP na szerokim froncie winien sobie dokładnie zdawać sprawę, że rola i zadanie dywizji piechoty, mimo, że ona broni się na kierunku pomocniczym są bardzo ważne i utrzymanie tego pasa obrony dywizji wpływa w wysokim stopniu na wykonanie zadania przez cały korpus armijny na rozległym terenie. Musi szczególnie przemyśleć maksymalne możliwości zastosowania manewru ogniem i sprzętem w celu wykonania dużej ilości zadań na stosunkowo szerokim froncie obrony przy szczupłej ilości artylerii i moździerzy.

Wnioski z analizy zadania w zestawieniu z wnioskami z oceny położenia dają podstawę do wyciągnięcia wniosków ogólnych, które znajdują zastosowanie w dyskusjach dla sztabu AD oraz

w referacie dla dowódcy DP.

Przy ocenie położenia nieprzyjaciela dowódca AD winien brać pod uwagę uzyskane dane z rozpoznania, jak również ograniczone ze względu na teren, rozwijania na większą skalę natarcia npla. Główny kierunek uderzenia nieprzyjaciela jest zwykle stosunkowo łatwy do przewidzenia, ponieważ rzeźba i pokrycie terenu w dużym stopniu będą określać charakter działań npla. Nieprzyjaciel będzie zwykle wykonywał natarcie w takich warunkach tylko środkami i siłami organicznymi, a jeżeli będzie miał jakieś wzmocnienie, to należy się spodziewać, będzie ono stosunkowo małe.

Teren nie będzie się zwykle nadawał do rozwinięcia większych sił i środków npla, a przede wszystkim wojsk pancernych.

Przy ocenie położenia własnego dowódca AD winien sobie zdać sprawę, że na stosunkowo małą ilość artylerii i tylko przez jej uniojętne użycie może skutecznie zabezpieczyć obronę dywizji na szerokim froncie.

Stosunek sił w artylerii należy, przede wszystkim, obliczać według prawdopodobnych głównych kierunków uderzenia npla.

Należy podkreślić, że w obronie na szerokim froncie stopień trafności oceny położenia npla i własnego ma stosunkowo większy wpływ na wyniki walki obronnej dla artylerii niż w obronie na normalnym froncie, ponieważ ewentualny błąd w ocenie położenia trudniej skłagodzić manewrem ognia z uwagi na szeroki front obrony.

Przy ocenie terenu dowódca AD winien szczególnie dużą uwagę zwrócić na rejony, które dają możliwość ukrytego podejścia i zajęcia podstawy wyjściowej przez npla na prawdopodobnych kierunkach głównego uderzenia npla oraz na zamknięcie luk między rejonami obrony; winien zwrócić uwagę na kierunki zagrożone natarciem większej ilości szeregów npla; ponadto winien ocenić na podstawie terenu warunki obserwacji oraz warunki manewru ogniem i sprzętem.

Przy kalkulacji czasu ogólnego dowódca AD winien stosunkowo więcej czasu przewidzieć na:

- przygotowanie grup artylerii do walki /ze względu na trudności przy organizacji i wykonaniu prac topograficznych, przy przeprowadzaniu wstrzeliwania, urządzenia SO i PO;
- przegrupowanie artylerii /ze względu na trudniejszy teren, większe odległości do SO i PO oraz większe trudności przy nawiązaniu łączności/.

Przy ocenie zabezpieczenia materiałowego dowódca AD winien zwrócić uwagę na stosunkowo większe trudności w dowożeniu amunicji, mps i innych materiałów zapasowych oraz większe zużycie mps ze względu na większe odległości między elementami ugrupowania bojowego.

Przy ocenie warunków meteorologicznych dowódca AD winien zwrócić uwagę, w jakim stopniu może wpłynąć na wykonanie zadania zmiana temperatury powietrza, ulewne deszcze, śniegi i procy. Należy mieć na uwadze, że na przykład silny mróz może uczynić bagna lub przeszkody wodne terenem łatwym do pchania i na odwrót małe strumyki górskie na skutek ulewnych deszczów mogą stać się poważnymi przeszkodami naturalnymi.

Przygotowanie referatu przez dowódcę i sztab AD w obronie na szerokim froncie, z uwagi na większe trudności w przygotowaniu projektu decyzji odnośnie użycia artylerii, zajmuje stosunkowo więcej czasu i wysiłku.

Dca AD w wyznaczonym czasie składa referat do dywizji w którym zwraca szczególną uwagę dowódcy dywizji na:

- organizację obrony przeciwpancernej ze szczególnym uwzględnieniem prawdopodobnych kierunków zagrożenia pancernego i podaje projekt podziału, rozmieszczenia i manewru środków ppanc;
- trudności w organizacji obserwacji, wstrzeliwania i prac topograficznych, podając wniosek, że na przygotowanie artylerii do walki potrzeba stosunkowo więcej czasu;
- zabezpieczenie artylerii przed napadami fizylierów npł na PO i SO i prosi dca DP o wydanie rozkazów dcom pp w celu przydzielenia piechoty do ochrony artylerii, szczególnie AOPpanc;

Głównymi obowiązkami sztabu AD w czasie walki są:

- zbieranie i przekazywanie rozkazów do podległych grup artylerii otrzymanych przez dowódcę AD;
- przekazywanie grupom artylerii zadań ogniowych poleconych przez dowódcę AD;
- zbieranie danych odcinku aktualnego położenia AD;
- prowadzenie ewidencji zużycia amunicji i ewentualne zgłoszenie zarządzeń o dostawie amunicji;
- prowadzenie aktualnej mapy położenia wojsk własnych i wpl;
- zbieranie wiadomości o wpl i wypracowanie odpowiednich wniosków;
- stała współpraca ze sztabem DP, udzielenie wszystkich pogadbień dotyczących użycia i działania artylerii;

Zbieranie wiadomości przez sztab AD jak również przekazywanie zarządzeń do podwładnych, w warunkach szerokiego frontu obrony, związane jest z maksymalnym natężeniem pracy sztabu AD, który winien stale troszczyć się o utrzymanie ciągłej łączności z poszczególnymi grupami artylerii,

7. Działania artylerii dywizji w obronie na szerokim froncie.

Warunkiem koniecznym do prawidłowego kierowania ogniem AD jest dokładna znajomość planu współdziałania przez dowódcę i sztab AD oraz przez wszystkich podwładnych dowódców artylerii i ich sztaby.

Walkę i wycofanie OW i ubezpieczeń bojowych wspiera DGA oraz część artylerii ze składu PGA ze stanowisk ogniowych tymczasowych.

Z chwilą podejścia nieprzyjaciela do przedniego skraju własnej obrony, głównym zadaniem AD jest przeszkodzenie wplowi w przygotowaniu natarcia.

W odparciu rozpoznania wpl wpl bierą udział dyony, będące na kierunku natarcia wpl, a także niektóre dyony /baterie/ z sąsiednich odcinków nieatakowanych w danym czasie przez wpl.

Po odparciu rozpoznania wpl walką artylerii winna być gotowa do odparcia ponownego ataku wpl.

Na podstawie danych z rozpoznania można z dużą dokładnością określić przypuszczalny kierunek głównego uderzenia wpl, jego siły i ugrupowanie.

- trudności w zapatrzeniu artylerii w amunicję i tym podobne
wzrost, że potrzeba stworzenia więcej czasu na dochodzenie
i napę;
- trudności objęcia manewru całego pola obrony DP, podjęcie
na którym kierunek winno się skupić większość artylerii;
- trudniejsze warunki przeprowadzenia artylerii i navigacji
i łączności, wyciągając wniosek, że do przeprowadzenia potrzeba
stworzenia więcej czasu;

Tytuł referatu taki sam, jak w obronie na kierunku francis.
Referat rano jest wygłaszany w całości, nie mniej jednak, jako
dokument pomocniczy winien być opracowany w całości. Referat przy-
gotowuje dowódca AD wspólnie ze sztabem, dowódca AD podaje dowódcy
DP przed wszystkim warunki i propozycje, opiewające je dowodami
/obliczeniami/, jeżeli tego wymaga dowódca DP.

Podczas rekonesansu dowódca DP - dowódca AD na kolejnych punktach
pracy wskazuje dowódcy DP ogień zaplanowany przez baterie artylerii KA
oraz proponuje zaplanowanie ognia dodatkowych na przedpojeźdźnych
kierunkach głównego uderzenia wroga, jak również w celu zamknięcia
luk między pałkowymi oddziałami obrony oraz między bojami
ni obrony.

Dowódca AD przeprowadza rekonesans z dowódcami grup zwykle z większą
liczbą punktów pracy, niż to ma miejsce na obronie na froncie nor-
malnym i przeprowadzenie rekonesansu trwa o wiele dłużej.

Dowódca AD otrzymuje od dowódcy DP ewentualne dodatkowe zadania ognione
dla artylerii dywizji.

Sztab AD, po zapoznaniu się z decyzją dowódcy DP, rozkazuje dowódcy
artylerii KA i po otrzymaniu wytycznych od dowódcy AD, przystępuje
do wykonania zaręczniczej dokumentacji bojowej.

Sztab AD winien ściśle współpracować ze sztabem DP;
niezbędna współpraca osiąga się przez stały kontakt oficerów sztabu
AD, z odpowiednimi oficerami DP, celem sprzyjając wzajemnej wymianie wido-
wości oraz wspólnemu opracowaniu i uzgadnianiu dokumentacji bojowej.

W czasie walki dowódca AD znajduje się najczęściej razem ze sztabem DP.
Kieruje on ogniem artylerii ściśle w/c planu współdziałania
i rozkazów, otrzymanych od dowódcy DP w czasie walki.

Dowódca AD proponuje dowódcy DP skupić ogień większej ilości artylerii
na najwięcej zagrożony rejonach przez wroga, które ujęte manewr ogniem,
gdzie manewr ogniem jest niewystarczający, wykonuje się skupieniem
zawsze zaplanowany manewr ogniem.

Atak npla zwykle poprzedzi artyleryjskie przygotowanie ataku, które przypuszczalnie będzie krótsze niż w normalnych warunkach. Nieprzyjaciel będzie usiłował obezwadnić w tym okresie, między innymi i część naszej artylerii i moździerzy.

Z chwilą rozpoczęcia artyleryjskiego i lotniczego przygotowania artyleria i moździerze zwalcają przede wszystkim oddziały npla przygotowujące się do ataku, oraz częściowo moździerze i artylerię npla /najbardziej dokuczliwe baterie npla/.

Po zakończeniu artyleryjskiego przygotowania nieprzyjaciel, wsparty ogniem artylerii i lotnictwa przechodzi do ataku.

Głównym zadaniem artylerii w tym okresie jest odparcie uderzenia piechoty i czołgów nieprzyjaciela, wykonując ZO, SOZ i w niektórych wypadkach ROZ.

Po podejściu czołgów na odległość strzału bezwzględnego otwierają ogień działa przeciwpancerne, działa pancerne i czołgi, rozmieszczone w kompanijnych punktach przeciwpancernych i batalionowych węzłach przeciwpancernych.

Ogień artylerii strzelającej z zakrytych SO, artylerii przeciwpancernej i środków ogniowych piechoty osiąga największe natężenie, gdy czołgi i piechota nieprzyjaciela znajdują się w pasie ciężkiej zapory ogniowej tj. około 400 m przez przednią skrajem obrony.

Artyleria i moździerze wykonują SOZ na oddzielnych kierunkach na zadanie oddzielić nacierającą piechotę nieprzyjaciela od jej czołgów.

System ognia przeciwpancernego i przeciwpiechoci powinien być tak skuteczny, aby zakamaskować atak czołgów i piechoty nieprzyjaciela przed przednim skrajem obrony.

Wzamanie piechoty i czołgów w naszą obronę likwiduje się kontratakami odwodów batalionów i pułków, a następnie i odwodu /drugiego rezerwy/ dywizji piechoty.

Wyruszenie odwodu DP do kontrataku winna być poprzedzona krótką nawałą ogniową /5° - 10 /a artyleryjskie wsparcie kontrataku winno być prowadzone metodą KZO. Kontratak odwodu dywizji jest wsparty odwodem pancernym oraz zabezpieczony przez AOPpanc i OZap.

8. WNIOSKI

- a/ W obronie dywizji piechoty na szerokim froncie dowodzenie artylerią dywizji, odnośnie kierowania ogniem, ulega dość znacznej decentralizacji, mimo stosowania szerokiego manewru ogniem i sercetem artylerii.
- b/ Główny wysiłek obrony przeciwpancernej należy skupić dla obrony przedniego skroju na kierunku największego zagrożenia pancernego;
- c/ W walce w głębi szczególnie ważną rolę odgrywa silny ruchliwy AOPpanc.
- d/ W obronie na szerokim froncie występują zwykle znaczne trudności przy organizacji obserwacji, prac topograficznych, rozpoznania pola, łączności oraz ostrzeliwania, wykonanie tych zadań wymaga stosunkowo więcej czasu i większego nakładu sił i środków.
Szczególnego znaczenia nabiera artyleryjskie zabezpieczenie skrzydeł i atyków, zamknięcie luk między poszczególnymi rejonami obrony sercetem ogniem artylerii z zakrytych SO, jak i artylerią przeciwpancerną.
- e/ SO artylerii należy rozmieszczać, z reguły w ramach ugrupowania bojowego piechoty.

ŹRÓDŁA

Bojowej opyt artillerii w otieczestwiennoj wojnie sbornik Nr.8
Informator taktyczno - techniczny 1953 r.

Regulamin polowy 1953 r.

Obrona dywizji piechoty 1952 r. Prace Akademii

Odbite w 100 egz.

Egz.Nr.1-100 Biblioteka Tajna.

Wykonał plk.MORCZYŃSKI

Druk LEWANOŃSKA Nr.ko.237/Wyszak.

Data 8.3.54 r.

